

Vejledning – udfordringer og sårbarheder

Oplæg VIA UC d. 16. januar 2013

Mads Hermansen, professor, dr. pæd.

Nordic School of Public Health

Mh@madshermanen.dk

Hvad er formålet med det vi gør?

- At skabe grundlag for udvikling af aktive, selvstændige, samarbejdskompetente og frustrationsrobuste borgere med et tilstrækkeligt fagligt niveau til at kunne fortsætte i videre uddannelse eller begynde på arbejdsmarkedet.

Spiseseddel

- Hvad er opgaven?
- Udfordringer
  - At hjælpe til at blive aktør i eget liv
  - At hjælpe til at blive voksen
    - Krav til voksne i senmoderniteten
    - At makke med livet
- Det praktiske
  - En øvelse: Stil
  - At faciliterere processen
  - Egne sårbarheder og udfordringer
- Så det..

Hvad er opgaven?

- Gennem det vi tilbyder i ungdomsuddannelserne:
  - At hjælpe til at blive aktør i eget liv
  - At hjælpe til at blive voksen
- Det gør vi ved at udvikle optimal grad af frustrationsrobusthedskompetence hos de enkelte unge og i gruppen af unge

Udfordring med at blive aktør. En forståelsesramme

Med udgangspunkt i kendte svar

Hvad afmægtiggør mest?

- Tilskrivning til indre årsager
  - **Stabile specifikke:** Jeg dummer mig altid, når jeg søger stilling.
  - **Stabile globale:** Jeg dummer mig altid.
  - **Ustabile specifikke:** Jeg præsterede ikke særligt godt ved den ansøgningssamtale.
  - **Ustabile globale:** I den senere tid har jeg ikke formået at præstere efter mine evner.
- Tilskrivning til ydre årsager
  - **Stabile specifikke:** Det var helt urimelige krav der blev stillet ved den ansættelse.
  - **Stabile globale:** Alle, der ansætter, stiller urimelige krav.
  - **Ustabile specifikke:** Den der styrede ansættelsessamtalen må have været i dårligt humør.
  - **Ustabile globale:** I år virker det som om alle der har ansat folk har været sure.

Udfordring med at hjælpe til at blive voksen!

- Hvorfor er det nu overhovedet et problem?
- At blive voksen i psykologisk forstand
- Om vanskelighederne

Krav til voksne i senmoderniteten: Tilregnelighed

- **Tilregnelighed er altså individets overvejelser over hvilken viden det har om sine fremtidige viljer under forandrede vilkår.**

G. Harste. Når individet gør sig gældende. I: Sociologisk udfordring til psykologien. (red.) J.T. Hansen & M. Hermansen Klim 1999

At makke med livet

Eksistentialer:

- **Døden**
- **Eksistentiel ensomhed**
- **Eksistentiel frihed**
- **Eksistentiel meningsløshed**

(I. Yalom 1988, p. 8-9)

Praksis: Øvelse. Hvilken stil?

- Du står overfor en meget vanskelig opgave, som du ikke ved hvordan du skal løse. Den volder kval på alle leder og kanter.
- Hvordan reagerer du?
- Med at tænke dig grundigt om?
- Med at mærke grundigt efter hvordan du har det (emotionelt)
- Med at begynde at gøre noget (handle)?
- Du skal vælge en reaktion

Det praktisk vejledningsmæssige

- Læringsledelse
  - Styring og rammesætning
  - Lydhørhed
- Arbejde narrativt med visionshistorien
  - Grundscriptet for dette arbejde
- Arbejde i en kommunikationsmæssig professionel ramme

Læringsledelsen

Lydhør styring

- At skabe ramme om og hjælpe til de passende udfordringer i et læringsrum
  - Udspændt mellem empati og udfordring
  - Udspændt mellem at være dybt involveret og holde nallerne væk
- At skabe gode og langtidsholdbare script som automatisk hjælper til handling gennem kompleksitetsreduktion
  - Spilleregler og forhandling

Visionshistorien

- Historien om mig i verden spændt ud imellem det jeg kommer fra og det jeg er på vej ind i.
- Grundscriptet i denne historie:
  - Forforståelsesfortykning
  - Fordybelsen (nu)
  - Feedback

Udfordringerne i vejledningen

- At koble sig på de unges narrativer i udgangspunkt
  - Nysgerrig interviewning. Cirkulær undersøgelse
  - Neutralitet
    - Synliggørelse, ansvarlighed, undgå fordømmelse, partiskhed og lineær logik
  - Hypoteseformulering
    - Formodninger, udforskning

Vejleders egen udfordringer og sårbarheder

- Kommunikationens sårbarhed
- Eventuel manglende professionalitet
- Vores egen sårbarhed (den samme som de unges) udspændt mellem ret til at være der og optimal udfordring
- Vores egen slidthed
- Vores forskellig stil og personlighed

Vejledningsinstitutionens udfordringer

- At være sammenhængende
  - Med de andre vejledningstilbud, det der foregår i undervisningen og det der er nødvendigt og relevant for de unge i perspektiv
- At være nærværende
  - Ikke falde i pølsefabriksfælden (instrumentalisering) og blive en stat i staten (blive et formål i sig selv)

To'er gruppe drøftelse i to minutter

- Hvad ramte dig med størst forundring og interesse i oplægget?
- Hvilket spørgsmål rejser det?

Litteratur:

- Hermansen, M. (2003): Omlæring. Klim.
- Hermansen, M., O. Løw & V. Petersen (2005): Kommunikation og samarbejde i professionelle relationer. Alinea. (Ny 3. udgave i september)